

Suomesta asiakas- ja potilasturvallisuuden mallimaa vuoteen 2026 mennessä

Teksti: Kaisa Halinen

lääkintöneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö, Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat ja palvelut -osasto, Asiakkaat ja henkilöstö -yksikkö

Sosiaali- ja terveysministeriön helmikuussa 2022 julkaiseman asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian visiona on olla mallimaa vuoteen 2026 mennessä. WHO:n julkaisemasta potilasturvallisuuden tavoiteohjelmasta (WHO Global Patient Safety Action Plan 2021-2030) on johdettu Suomen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian visio, missio sekä mittarit.

WHO lähetti marraskuussa 2022 ensimmäisen kyselyn tavoiteohjelman implementoinnista jäsenvaltioissa selvittääkseen missä määrin strategisia tavoitteita on viety eteenpäin. Kysely muodostui ohjelman mukaisesta 7 x 5 matriisista ja yhteensä kriteereitä oli 175 ([tavoiteohjelma](#)). Vastaukset annettiin kolmiportaisella asteikolla: täysin toteutunut, osittain toteutunut tai ei aloitettu. Suomen kohdalla STM ja Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus arvioivat yhdessä täysin toteutuneiksi 33, osittain toteutuneiksi 111 ja ei aloitetuiksi 29 tavoitetta. Kahteen ei pystytty vastaamaan. Lisäksi kyselyssä oli avoimia kysymyksiä sekä syventäviä valintavaihtoehtoja.

Strategian toimeenpanon seurannalla kehittämisen kohteet näkyväksi

Arviointikriteereistä Suomessa on jo toteutunut lainsäädäntö koskien mm. terveydenhuollon

ammattihenkilöstöä, potilastietojen tietosuojaa sekä terveydenhuollon toimintaa. Ajantasainen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia on laadittu. Parhaiten meillä on edistetty kliinisten prosessien, kuten lääkinnällisten laitteiden ja lääkehoidon turvallisuutta sekä rokotus- ja infektioturvallisuutta. Jälkijunassa olemme terveydenhuollon henkilöstön potilasturvallisuuskoulutuksessa sekä mm. parhaiden käytänteiden oppimisessa muilta turvallisuuskriittisiltä aloilta. Toistaiseksi ei ole osoitettu riittäviä taloudellisia resursseja edistämään potilasturvallisuutta laajasti koko terveydenhuollossa. Meiltä puuttuvat myös ohjeistukset vakavien vaaratapahtumien jälkeisen psykologisen tuen antamisesta kaikille osapuolille. Tässä vain joitakin nostoja kyselyn vastauksistamme. Paljon on vielä tehtävää, jotta pystymme osoittamaan suurimman osan tavoiteohjelman mukaisista toimenpiteistä täysin toteutuneiksi.

WHO seuraa potilasturvallisuuden tavoiteohjelman etenemistä

WHO:n sihteeristö laatii kyselyaineistosta potilasturvallisuusraportin, joka luovutetaan WHO:n 76. yleiskokoukselle toukokuussa 2023. Kysely tullaan toistamaan joka toinen vuosi. On mielenkiintoista nähdä mihin Suomi sijoittuu globaalissa kentässä.

Hyvinvointialueet ovat juuri aloittaneet toimintansa ja nyt on loistava mahdollisuus edistää asiakas- ja potilasturvallisuutta parantavia toimia. Pelkästään terveydenhuollossa tapahtuvien haittojen ja vahinkojen kustannukset ovat Valtiontalouden tarkastusviraston vuoden 2021 raportin mukaan Suomessa jopa miljardi euroa vuodessa. Talouden näkökulmasta tarkasteltuna asiakas- ja potilasturvallisuuden parantamiseen tähtäävä työ on kannattavaa, puhumattakaan inhimillisen kärsimyksen vähentämisestä. WHO:n pääjohtaja Tedros Ghebreyesus totesi helmikuun lopussa Sveitsin Montreux'ssä pidetyssä viidennessä potilasturvallisuuden huippukokouksessa: ”If it is not safe, it is not care”. Tämä on hyvä ohjenuora asiakas- ja potilasturvallisuuden parantamiseen jokapäiväisessä työssä. ○

